

se je dušni pastir pošteno odkašljaj, stopil pred sveže poročeni par in spregovoril s povzdignjenim glasom: »Pri cerkveno veljavni zakonski zvezi gre predvsem za prosto in neprisljano voljo. Kakor ste vsi čuli z menoj vred, razodevata nevestin jok in stok, da je bila prisiljena v sprejem sv. zakramenta, za katerega se ni odločila sama!«

Že med župnikovim kašljanjem pred zaključnim resnim svarilom je hušnila iz cerkve kaplanova postrežnica Lojza.

Upravičeno vznevoljeni gospod bi še bil dalje pojasnjeval neveljavnost prisiljenega zakona, da se ni spustila vrnila Lojza k jokajoči nevesti z velikimi počni. Z neverjetno naglico je potegnila na ves glas ihteči Jerčki z nog nežne čelveljčke, oribala premražene noge in jih skrila v prostorne počne s pripombo: »Kaj sila, kaj neveljavnost zakona! Dekleta je pošteno zanohtalo v prelahkih in pretresnih šolnčkih. Kaj ne, Jerčka, da je sedaj že boljše in si bridko jokala le radi nohtanja?«

Nevesta je pokimala, se useknila na dolgo, parkrat jo je še potreslo ihtenje, hudourniki solz so bili zajezeni. V toplih počnih je celo lepo pogledala že res obupanega Hizla.

G. fajmošter je porabil preobuvanje neveste, da se je zmotal izpred oltarja in se potegnil iz prenagljene gorečnosti. Svatje so si ponujali šentjanževce in napijali preizkušeni Lojzi, ki je ugenila edina v največji zmedii pravo in prepodila nevestino nohtanje, ki je že grozilo z razveljavljenjem zakona.

Vse ženske pričre Hizlove ter Jerčkine poroke so bile dolgo mnenja, kako se človek tolikokrat vara ter zmoti tako daleč, da zamenja presneto nohtanje s prisiljeno zakonsko zvezo! Je seve tudi nohtanje zimska sila in še več kakor huda, a sv. zakon razdiralna le ni!

Hizl in Jerčka sta obhajala prav veselo očet. Avžvata v zadovoljnem zakonu s številnim potomstvom.

Stara Lojza še vedno poseča gostije in bi bila gotovo tudi danes pripravljena, priskočiti na pomoč vsled nohtanja obupani nevesti s prostornimi počni.

niču. Uboga nemška para! Z nemščino si ni mogel kupiti niti merice vina, ne da bi se polastil tolike skrivnosti iz ust preprostega naroda, ki je bil vsaj enkrat nekóliko bolj pri denarju.

Detektiv se je spoznal s provizorjem, kateremu je tekla nemščina prav gladko. Celó na grad je bil povabljen večkrat, kjer se je lahko osebno prepričal, s čim se ukvarja osumljeni.

Nekaj tednov je trajalo prijateljsko razmerje med detektivom in provizorjem. Ljudje so videli Nemca prihajati in odhajati iz gradu.

Kar naenkrat je zmanjkalo v Hrvata preoblečenega Dunajčana. Se je pač vrnil nazaj na Dunaj, so menili Zagorci in je tudi javno trdil isto gospon provizor.

Zagreb in Dunaj sta čakala z vso neestrnostjo na odkritja Horsta, a ta je izginil po preselitvi iz Zagreba v Zagorje, kakor bi se bil ugreznil in ni bilo od njega nobenega glasu. Časopisje je začelo vpraševati: Kaj je z detektivom?

Januš Golec:

Ponesrečen furež.

Beda ter revščina haloškega viničarja sta že v pregovoru na Slov. Štajerskem. Kljub siromaštvu viničarskega stanu po Halozah se še najdejo ljudje, ki so prav resnega mnenja, da bi naj bila haloška viničarska para prava potrata! Pravijo ter očitajo: Le glejte, kadar kolinijo po haloških viničarijah, povabijo vse sosede in je že prvi dan fureža povžitega polovico svinčeta. Svet je tolikanj brezobziren, da ne privošči na bedno stran prikrojenemu Haložanu niti parkrat na leto svinjske pečenke ter klobas do sitega.

Furež je v Halozah domač praznik. Tako je bilo in bo ostalo, četudi se razpoči zavidljiva javnost od nevošljivosti!

V Halozah, ni potrebno, da bi označil natančno vrh ter grabo, sta opravljala precej let viničarske posle kot soseda: Tona Gabrek in Potrčev Matija. Oba sta viničarila na gosposkih imanjih, kjer se nista mogla pritoževati, da bi ju bila prikrajševala gospodarja za pravice in dajatve. Dasi sta bila dobra soseda, je režala med njima globoka — globoka razlika.

Tona Gabrek, že bolj v letih, je imel liki sršen srdito ženo, ki je nosila hlače od poroke sem, in sicer dobesedno vzeto. Tona je bil za delo, garanje ter skrb, a brez prava in onih večjih ter manjših udobnosti, ki so jih sicer deležni zakonski možje od strani dobrih žen.

Gabrekova Franca je obrnila vsak krajcar devetkrat v roki, preden ga je morala izdati. Zredila je letno po dva debela fureža. Prodala je meso ter špeh trgovcu v grabi. Za dom je prihranila toliko masti, kolikor je bilo res neobhodno potrebno za začimbo: krompirja, zelja ter repe. Za največje praznike je kupila nekaj govedine, sicer je pa bila pri Gabrekovih rastlinska hrana dnevna špiža. Franca je bila največja sovražnica haloških kolin in je tudi nikdo

Naj se vsaj oglasi, kje je in kaj je dosegel v tolikem času? Pozvani je molčal — molčal in ta molk je postal sumljiv na najvišjih mestih. Za njim poslušni ogledniki so samo potrdili njegovo izginutje iz Zagorja z ljudskim potrdilom, da bi vendar moral tičati nekje na Dunaju.

Povpraševanja za Dunajčanom so ponehala. Videti je bilo, da bo zaspala zadeva, kakor jih je že sto in sto, ako koga kljub iskanju in pozivom ni bilo več na svetlo.

Necega popoldne se je pripeljala v Desenič na lojterskih vozeh cela četa orožnikov in civilnih detektivov. Od vseh strani so se spustili proti griču, na katerem je pozidana zagorska ljudska svetinja — Naš Tabor. Iz raznih točk odposlani oddelki so se strnili krog gradu in pričela je oblega. Na vse glasne pozive ni bilo iz gradu družega odmeva, kakor da je strahovito rožljaj medved z verigo in grozil s smrtonos-

ni vabil na prašičjo domačo slavo. Njeno dnevno življensko geslo je bilo: štediti, da skopariti, da bo kaj za pod zob na stara leta!

Nepotreben je omenek, da nista imela Tona in Franca otrok, saj bi bili tudi pocepali od skopuškega pomanjkanja.

Potrčev Matic je bil tudi viničar pri gospodi z 8 glavó družino, v kateri je zalegla edino njegova beseda. Kolonil je po dvakrat v zimi ter se veselil pri svinjski pečenki in poličih vina tako dolgo z družino in sosedi, da ni bilo kaj več za v dim in se je postavil sodec sam po koncu. Sebi je privoščil in drugim. Ob svinjski proslavi je vsaj pozabil na haloško viničarsko gorje in se radoval, kakor kak prav obilno založen gruntar. Kaj in kako bo z njim na stara leta, se ni vpraševal.

Kakor omenjeno, sta bila Tona in Matija ne le soseda, da — prijatelja. Matija je bil podučen do vseh podrobnosti, kaj in kako je s hišnimi razmerami med Tonetom in Franco. Radi podučenosti o položaju, je vabil na furež le Toneta, da se je natolkel uboga šleva svinjetine vsaj parkrat na leto.

Treba še pibiti, da je grizlo Toneta prav na dnu srca, ker ni mogel vračati sosedu gostoljubja. Nekoč se je spozabil v svoji dobrosrčnosti tako daleč, da je omenil prijatelju: »Matija, na krščeno dušo zakleto, podaril bi ti kar celo pitano svinjo, če bi jo le upal ter mogel zatajiti pred Franco.«

Tak le odkritosrčen dar kar celega svinčeta, dasi le v željah, je bil tudi Maticu dobrodošel. Zamislil se je dobri sosed, povabil prijatelja na odpočitek na gantnarje in pričel z naslednjim modrovanjem.

»Tona, božični prazniki že trkajo na duri. Franca ima dopitano lepo prasico, koje izkupiček bo pobasala v žep sama. Če boš zbral le količkaj korajže, bova postala z lahkoto deležna svinjske dobrote ti in cela moja družina. Le poslušaj in si pusti dopovedati. Že cele tedne pred Božičem kradejo po Halozah izstradani hrvatski klateži in potepuhi. Najljubši so jim pitani prašiči ter pu-

no podžganim godrnjanjem vsacemu, ki bi se drznil preko grajskega praga.

Oblegovalcem ni preostajalo družega, kakor da so razbili s sekirami težka vhodna vrata in streljali na priklenjenega medveda, dokler ni poginil vsled lukenj bogzna koliko svinčenk. Težavno izvojevani dostop je bil prost, a v celem gradu žive duše — — — O provizorju, o katerem so znali sigurno zasledovalci, da bi moral tičati nekje, niti sledi ne, da bi se bil kam skrnil ali celo pobegnul. Natančna hišna preiskava ni razkrila ničesar družega, kar je bilo itak znano, da je iskani samotar in se ukvarja z nagačevanjem vseh mogočih živali.

Ko so pretaknili zaman še kletne prostore, so odvalili ustreljeno zver z mesta, na katerem je obležala v mlaki krvi. Natančen ogled okrvavljene prostora je dokazal, da ni stražila do smrti zvesta žival samo vhoda ter praznega kota na grajskem dvorišču. S kameniem tlakovana in s travo preraslá

Nobenemu listu pa ni stalno zasiguran ob-
stoj, ako mu je usoda naklonila, da izhaja kot
priloga drugega lista. Zato je bilo primerno
in potrebno, da se »Naš dom« osamosvoji, da
postane zopet samostojen, kot je bil pred leti.
Z osamosvojitvijo »Našega doma« nastaja za
nas dolžnost, da mu pridemo na pomoč. Ta
dolžnost je v tem, da smo ne samo njegovi
čitatelji, kakor doslej, marveč tudi njegovi
naročniki. Postavimo si torej nalogo: Vsak
dosedanji čitatelj postane naročnik ter pri-
dobi še vsaj enega naročnika. Naročnina je
tako nizka, da jo vsak zmora. Kdor ne more
plačati vse naročnine naenkrat, naj plača sa-
ma za pol leta. Naj ne bo nobenega zavednega
slovenskega fanta ali dekleta, nobene sloven-
ske krščanske hiše, kamor ne bi prišel v vas
poleg »Slovenskega gospodarja« tudi »Naš
dom«! V to svrhu je treba agitirati. Agitacija
je tista sila, ki rodi uspehe. Naš nepozabni
Krek je rekel: Prva beseda bodi pozdrav, dru-
ga pa že agitacija za dobro stvar! Takšna do-
bra stvar pa so gotovo naši krščanski listi.
Mladina, na agitacijo za naše priljubljene kr-
ščanske liste! Kjer je že naš dragi »Slovenski
gospodar«, tam mora ostati. Kjer ga ni, tje
mora priti! Poleg njega »Naš dom« v vsako
hišo, kjer je slovenska krščanska mladina!

*

Kamnica. Kakor vsako leto, tako je tudi let-
os kamniška mladina slovesno proslavila
praznik Brezmadežne v cerkvi s skupnim sv.
obhajilom, popoldne pa v cerkveni dvorani s
primerno prireditvijo. Pozdravil je občinstvo
g. kaplan dr. Anton Terstenjak. Sledile so de-
klamacije. Dekleta so vprizorila tridejanko
»Ljubezan Marijinega otroka«, fantje pa eno-
dejanko »Pri sv. Petrus«. Med odmorom pa je
govoril g. Geratič iz Maribora. Gremo sedaj na
novo delo. Dne 17. t. m. je bil občni zbor Pro-
svetnega društva. Vedno več fantov se oklepa
fantovskega odseka KA. Vso pošteno mladi-
no, katera je dosedaj stala še ob strani, vabi-
mo v našo sredino!

Vurberg. Večkrat čitamo, da se je kdo vrnil
iz ujetništva in našel svoj dom v rokah tujca
in ženo v drugič poročeno. Pretrese nas, če si
le v duhu predstavimo prizor snidenja nesreč-
nih ljudi, ki jih je razločila vojna. Znani slo-
venski dramatik Joža Vombberger nam je do-
godek o možu, ruskem ujetniku, ki se je po

16 letih vrnil ravno na sveti večer domov,
kjer je že bil zrasel drug rod, žena zopet po-
ročena, izvrstno dramaturgiral in živo postavil
na oder. To lepo Vombbergerjevo delo »Vrni-
teva« imenovano, bo naše prosvetno društvo na
Štefanovo popoldne izvajalo. Zato se cenjeno
občinstvo vljudno opozarja na to prireditve.
Odkrito rečeno: Vsakomur bo žal, pa ne malo,
zelo žal, če si ne bo ogledal te predstave na
našem odru. Prav gorko vabljeni tudi sosede!
Pričetek točno ob treh popoldne. Vstopnice se
bodo delile v stari šoli. Oskrbite si jih pravo-
časno!

Zgornja Polskava. Naše izobraževalno dru-
štvo »Skala« priredi, oziroma ponovi na splo-
šno željo občinstva na Štefanovo dne 26. dec.,
ob treh popoldne v dvorani g. Zihlerl na Spod.
Polskavi Vombbergerjevo dramo »Vrniteva«. —
Vsi, ki niste videli dne 8. t. m. te prelepe igre,
pridite na Štefanovo na Spodnjo Polskavo v
Zihlerlovo dvorano. Ne bo vam žal par dinar-
jev, kajti vaše zanimanje bo obilno poplača-
no. Vsi, ki so prvič videli to igro dne 8. dec.,
to dobro vedo. Torej pridite!

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Na Štefanovo
popoldne bodo naši igralci v posojilnični dvo-
rani vprizorili Petančičevo igro »Guzaj«, ki je
posneta po dobro znani Golečevi povesti v »Sl.
gospodarju«. Ker domači igralci že eno leto
iz znanih vzrokov niso nastopili, bo ta pred-
stava, ki jo vodi dramatični odsek Marijanske
kongregacije, še bolj zaželjena. Pridite polno-
številno!

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Katoliško
prosvetno društvo priredi na Štefanovo dne
26. decembra pretresljivo igro »Vrniteva« v 3
dejanjih. Vsi prijazno vabljeni!

Sv. Lenart v Slov. goricah. Prosvetno dru-
štvo »Zarja« pri Sv. Lenartu v Slov. goricah
vprizori na Štefanovo, popoldne ob treh po-
večernicah, v dvorani Narodnega doma glo-
bok božični misterij v štirih slikah »Henrik,
gobavi viteza«, ki ga je ravnokar spisal naš
priljubljeni pisatelj Ksaver Meško. Misterij
predstavlja žaloigro vzor viteza, ki se začne
v božični noči, pa se tudi konča čez tri leta
v božični noči po čudežnem vplivu in dobroti
Njega, ki je prišel na svet kot Odrešenik ti-
stih, ki tudi v najtežjih preizkušnjah ne kle-
nejo in ne nehajo vanj zaupati. Pisatelj je po-
ložil v misterij vse svoje globoko versko čuv-
stvo, svojo globoko dušo, polno miline in poe-

zije, kakor pač zna samo naš vsem priljub-
ljeni Meško. Prepričani smo, da se odzovete
našemu iskrenemu vabilu na izredno, najno-
vejšo vprizoritev vsi, ki hrepenite po miru
svetonočnega Deteta in si hočete utrditi vero
Vanj po čudoviti pomoči trpečim, kakor nam
to krasno kaže naš misterij. Gotovo pa boste
prihite tudi vsi oni, ki poznate pisatelja iz
mnogih knjig, ki so vam nosile mir in milino
v srce ob tihih večerih, ko ste jih čitali. Vsi
igralci bodo nastopali v povsem novih viteš-
kih oblekah. Na koncu pa zapojemo svetonoč-
no himno, nato sledi licitacija božičnega dre-
vesa. Pristrčno vabljeni!

Sv. Jurij ob Ščavnici. Naša Marijina kongre-
gacija priredi dne 26. decembra, na Štefanovo,
igro »Vrniteva«. Vsi prijatelji vabljeni!

Ptuj. (35letnica Marijine družbe v Ptuj.)
Praznik Brezmadežne proslavi dekliška Ma-
rijina družba pri oo. minoritih v Ptuj vsako
leto karmoč slovesno. Pretekli 8. december pa
je bila ta slovesnost prav posebno lepa. Pre-
teklo je namreč že 35 let, odkar vzgaja v naši
župniji Mati Brezmadežna mlada dekliška sr-
ca ter jih vodi navzgor do visokega cilja. Za
ta lepi praznik so se pripravljala naša dekle-
ta z devetdnevnic. Vsaki dan te devetdnev-
nice je bil ob pol šestih zjutraj govor, nato je
bila peto sv. maša. Na sam praznik 8. decem-
bra se je zbrala cela družba s svojo zastavo
pred oltarjem Brezmadežne. Sledil je govor:
Blagoslov, ki ga družba prinaša v župniji.
Nato je voditelj družbe p. Konstantin opravil
slovesno sv. mašo, med katero je bilo skupno
sv. obhajilo. Popoldne je bil sprejem 34 novih
članic v družbo. Cerkev je bila polna naroda.
Dne 10. decembra pa je družba priredila v
mestnem gledališču slavnostno akademijo.
Napolnjena gledališka dvorana je pričala o
velikem zanimanju za to prireditve. Spevi naj-
lepši, od p. H. Sattnerja, pesem mladinskega
zborja je kot uvod izredno učinkovala na vse
poslušalce. Izrazito je deklamirala Nežka Pi-
hler: Marijini družbi ob njeni 35letnici. Tudi
male naraščajnice so po svojih močeh prav
lepo zapele dve pristrčni pesmici. Slavnostni
govor je imel v izbranih besedah g. prof. St.
Cankar. Otroci so nato podali igro »Sirota Je-
rica«, ki so jo prav lepo podali; igrice je ga-
nila gledalce do solz. Sklepana slika je bila nad
vse mogočna, nad sto zvestih src se je na od-
ru strnilo okrog razsvetljenega kipa Brezma-

in poslušal. Boltežar je sedel med porotniki. Sko-
raj vsa vas, ki je kar gorela v radovednosti, se
je obrnila nanj za vstopnice. Boltežar je odbil
vsakega. Nazadnje pa je dal nabiti na gasilno
shrambo list, na katerem je bilo razločno brati,
da je naravnost »krščanska svinjarija«, če tišče
ljudje, da bi pasli radovednost pri obsodbi svo-
jega sovaščana; ljudje naj rajši pospravijo žetev,
to je pametnejše.

Način Boltežarjeve uradne pisave je malo
patriarhalen. Vendar pa je on izvrsten človek.
Vesel sem, da je moj prijatelj.

Od Boltežarja in tudi iz časopisnih notic
vem o žalostnem poteku te razprave. Predsednik
je natančno po podatkih iz preiskave, ki se je
vršila prej, izpraševal starega Grčarja o njegovi
krivdi, in Grčar je priznal vse. Boltežar se je
svoje porotniške pravice, da lahko izprašuje, v
polni meri (in kakor domnevam, v precej grobi
obliki) posluževal; obtoženca je n. pr. imenoval
gobezdača, ki ne ve več, kaj kvasi, tako da ga
je predsednik ostro posvaril, češ, da so njegovi

ugovori izrečeni le v namenu, da bi obtoženca
zmešal in da bi ga odvrnil od njegove hvale-
vredne volje, ki je le njemu v prid, da namreč
prizna svojo krivdo.

»Glejte,« je rekel Boltežar, »tega nisem pre-
nesel; pravice, da kot porotnik tudi lahko govo-
rim, si nisem dal vzeti in tedaj je nastal velik
hrup. Odlikovanja sedaj prav gotovo ne dobim;
toda to me jezi manj, kakor pa če zapro Grčarja
po nedolžnem. Saj ga nikoli nisem mogel prav
trpeti, že zato ne, ker je stanoval v bajti na bar-
ju, zaradi katere je graščina izgubila pravdo.
Toda tega ni toliko kriv Grčar, kakor pa sodni
svetnik Miklavčič. Ta je bil tedaj naš zastopnik
in sedaj je zagovarjal tudi starega Grčarja. On
je sploh zastopnik naše občine; zato tudi še ni-
koli nismo dobili nobene pravde. In ta človek
bi mi bil vendar moral priskočiti na pomoč, ko
je videl, da hočem pomagati njegovemu klientu,
zatožencu, naj ne govori tako neumno. Kaj še!
Le priklonil se je predsedniku. In tedaj sem bil
seveda izgubljen, stari Grčar pa tudi. Državni
pravdnik, še mlad mož, je v svojem rezkem go-

lahak, kakor v onih
starih časih, ko je mož
beseda nekaj veljala.

Čudna veroizpoved med Indijanci.

V zadnjem času se
je začela z neverjetno
naglico širiti med In-
dijanci Združenih se-
vernoameriških držav
veroizpoved prav po-
sebne vrste. Omenjeni
verski pojav imenuje-
jo domačo ameriško
vero, a gre za češčenje
neke vrste kaktus rast-
line, ki se imenuje
»peyotes«. Ta indijan-
ska vera je mešanica
poganstva in krščanst-
va. Indijanci molijo
ter prepevajo pred kri-
žem na oltarju. Ob og-
nju, ki gori na žrtve-
niku, ležijo cveti ome-
njene kakteje in ti so
središče službe božje.

dežne ter so vsi zapeli »Pozdravljena Brezmadežna«. Slovesno je pesem iz sto grl odmevala po dvorani. Sledi'a je prekrasna zborna deklamacija mladine: »Brezmadežni«. Na koncu so prišle na oder še tri najmanjše cvetke Marijine: mala čletna Silva in Mhenka in 4-letna korajžna Angelica, ter so na začudenje vseh prav prirčno zapele pesmico »Marija, rada te imame in zato žele pri poslušalcih veliko aplavza. Naj bo 35. jubilej tukajšnje družbe povod novi in krepkejši poglobitvi marijanske misli v naši župniji in v celi ptujski okolici.

Št. Vid pri Ptujju. Na svetli večer ob 10. uri priredi Katoliško društvo v Slomšekovem domu igro »Na betlehemske poljanah«. Na Božič pa bo kmečka igra »Prokletevo in odpuščanje«.

Negova. Prosvetno društvo v Negovi priredi na Stefanovo dne 26. t. m., ob treh popoldne, v grajski dvorani igro »Guzaja. Negovčani, ne zamudite prilike, da vidite na lastne oči zgodbo o Guzaju, katero je vsak z napeto pozornostjo čital v »Slovenskem gospodarju«. Dvorana bo tokrat zakurjena.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Po daljšem oddihu stopa naše lepo napredujoče bralno društvo zopet enkrat na »deske«. Novo ustanovljeni dramatski odsek priredi na praznik sv. Stefana, dne 26. decembra, v društveni dvorani lepo božično igro »Mojstra Križnika božični večer«. Da bo igra res dobro uspela, o tem ni dvoma, saj so večinoma vse vloge v rokah dobrih, že izvežbanih igralcev, kateri so meseca junija t. l. tako krasno podali Vombregarjevo »Vrnitevo«, da je mnogim gledalcem še danes živo v spominu. Sodeluje pa tudi pevski odsek, kateri zapoje pod spretnim vodstvom načelnika Bohanca venček narodnih pesmi in še nekaj drugih. Sicer zelo kratke odmora pa bo nam krajšal godbeni odsek s svojimi tamburicami. Tudi za pustno nedeljo ima baje naš Janko že nekaj pripravljenega!

Ljutomer. Novo društvo smo si ustanovili. V nedeljo dne 10. t. m. smo imeli ustanovni občni zbor. 92 udeležencev jasno pričča o zanimanju za društvo, ki hoče zlasti mladini nuditi prosvetne hrane v svoji knjižnici in čitalnici in na sestankih. Občni zbor je vodil in bil izvoljen tudi za prvega predsednika g. kaplan Matija Munda. Na novo smo otvorili tu-

di društveno knjižnico, ki posluje vsako nedeljo dopoldne od 9. do 12. ure. Društvo je naročilo vse novejšje izdaje knjižnih zbirk, ki so že na razpolago. Tudi vse zvezke Karl Mayevih spisov lahko dobite v knjižnici. Za knjige je treba plačati malenkostno izposojnino. Vabimo vse, zlasti fante in dekleta, da našim zapužnikom prijavijo svoj vstop v društvo. Članarina je malenkostna, mesečno 50 para. Udeležujte se naših sestankov, gledaliških predstav in knjižnic!

Ljutomer. Na Stefanovo vprizori naše novo društvo Ljudska čitalnica znano Vombregarjevo dramo »Vrnitevo«. Igra je najnovejšje slovensko odersko delo, ki ga ima na programu letos tudi mariborsko gledališče. Obravnava povojni motiv pogrešanega Janka, ki se vrača na svojo domačijo, na kateri gospodarji drug mož, Peter. Igra vsebuje lepe božične motive in bo brez dvoma ugajala, kot je ugajala zadnja »Sultanova hčerka in dobri vrtinar«.

Sv. Andraž v Slov. goricah. Staro leto 1933 se že nagiba proti zatonu, ž njim bo izginilo vse trpljenje in gorje, prestano v tem letu. Vstopili bomo v novo leto, ki bo prineslo marsikateremu kmetovalcu bridke in žalosne ure. Vkljub trpljenju, ki nas čaka v prihodnjem letu, ne smemo pozabiti na svojega družinskega prijatelja, ki je »Slovenski gospodar«. Ne pozabimo na njega, ki ni nikdar zašel na stranpoča in ki vedno čuti dih domače zemlje ter sledi nad njo plavajočemu duhu božjemu. Zato naj bo v novem letu sleherni krščansko-zavedna hiša naročena na ta katoliški tednik, ki je glasilo kmetijskega ljudstva. Santandraževski dopisnik pa bo skrbel po svojih močeh, da bo vedno kaj domačih novic, najsi bodo žalostne ali vesele. — Na prvo decembersko ali Andražovo nedeljo so spet pokazali naši fante in dekleta, kaj premore njih korajža. Za vse dobro vneto tukajšnja mladina je vprizorila v župnijski uti za izseljenec primerno igro triidejanko »Sreča v nesreči«. Vkljub prav ostrému mrazu je bila vendar udeležba velika. Fante in dekleta! Le po začrtani poti naprej! Ne ustrašite se besnetih valov, ki se zaganjajo proti vam, temveč odločno stojte na braniku naše kulture. Božji blagoslov naj vas spremlja na vaši začrtani poti v bodočnost! — Na tukajšnji osnovni šoli se je začel kmetijsko-nadaljevalni tečaj za fante in gospodinjski te-

čaj za dekleta. Priglasilo se je lepo število kmetijskih fantov in deklet, ki se z veseljem udeležujejo pouka.

Velenje. Tukajšnje Prosvetno društvo je sedaj edino v Saleški dolini, ki je zopet vzpostavljeno. Naša dolžnost je, da z novo korajžo delujemo naprej za narodno prosveto. Že danes vabimo, da nas v obilnem številu obiščete na dan sv. Stefana, dne 26. t. m., ob treh popoldne, ko nam bodo naši vrli pevci podali znano opereto »Kovačev študent«.

Št. Pavel pri Preboldu. Marljivji igralci našega Katoliškega izobraževalnega društva vprizorijo na Stefanovo dne 26. t. m., ob treh popoldne, v Društvenem domu Joža Vombregarjevo dramo »Vrnitevo«.

Št. Andraž pri Velenju. Znova je pokazala naša mladina, da še vedno zvesto stoji na strani katoliške prosvete, znova je pokazala, da je še vedno nositeljica idealizma, ki črpa iz skrivnostnih virov katoliške blagovesti in njenih vekovitih resnic; znova pa je trdno dokazala, da se ne meni za današnje moderne krive preroke, ki bi radi po svoje preobrazili svet. Ponosni smo lahko na naše mlade, ponosno je lahko naše katoliško prosvetno društvo na svoje člane, ki so na njegovem občnem zboru v nedeljo dne 10. decembra tako jasno in odločno pokazali svoje prapričanje in zvestobo do društva. Lep je bil pogled na naše vrle fante in dekleta, ki so do začnjega kotička napotili društveno sobo ter pazljivo sledili izvajanju odbornikov. Po pozdravnem nagovoru predsednika, ki je zlasti naglasil veselo dejstvo, da je bilo naše društvo med prvimi, ki so bila po znanem februarjem razpustu zopet vpostavljena, so sledila poročila odbornikov, iz kojih je razvidno, da je društvo v preteklem letu jako živahno delovalo ter napredovalo. Obito postaja zlasti imela knjižničarja, ki sta v celem letu izposodila okrog 300 knjig. Društvo ima usročeno tudi krasen list »Mladiko«, ki bo po novem letu članom na razpolago. Za novo poslovno leto se je izvolil naslednji odbor: predsednik Franjo Tanjšek, podpredsednik Anton Praprotnik, tajnik Fr. Verčev, blagajnik Avgust Zajc, knjižničarki Terezika Vašnina ter Anica Majheničeva, zapisničarka Andrej Vaši ter Ferdo Majhenič. Ta odbor nam jamči, da se bo delo v društvu nadaljevalo v istem pravcu kot dosedaj. Člane

Med službo božjo razdelijo kaktus cvete med udeležence, ki jih začnejo zvečiti. Pri zvečenju pa osredotočijo duha na verske zadeve, na svetovne uganke, na bratstvo in na vprašanja, ki se tičejo njih lastnega življenja. Na vse to jim daje zavživanje soka »peyote« kakteje v o-pojnem stanju odgovor. Zvečenje kaktusa je pri Indijancih zelo stara navada. Ko so se pojavili po odkritju Amerike Španci kot prvi v Mehiki, so naleteli misijonarji med tamošnjimi Azteki na zgoraj opisano čiščenje ter uživanje kaktusovega soka. Azteki so prejemale navdajenja od rastline, ka-

voru »dokazala«, da je Grčar morilec. Nato pa je stavil še stransko vprašanje, ali je bil le uboj. — Zapomnite si, meni za mojo osebo je čisto vseeno, ali sem umorjen ali ubit — državni pravdnik je torej stavil vprašanje, če je bil le uboj. Vedeti morate, gospod Hubert, da uboj ni umor, da je le dejanje v afektu, in zaradi uboja človek ne more biti obsojen na smrt. — Šli smo nato v posvetovalnico. Prej pa sem še enkrat pogledal starega Grčarja. Ždel je na zatožni klopi kakor kup topoglavosti in neboljenosti. V posvetovalnici sem svoje stališče uveljavil. Rekel sem:

1. Grčar je star tepec. Ne zna drugega, kakor sekati drva.
2. Grčar ga rad zvrne kozarec, če ga ima. Večjidel ga nima, zato je precej zmeren človek.
3. Grčar je moj politični nasprotnik, kajti, tako za gotovo mislim, je volil socialistično; tudi sem radi hiše, v kateri stanuje, izgubil že celo vrsto pravn.
4. Grčar zame torej ni nikakršen biser v občini. Toda le eno vem, da on nikakor ni ubil

svoje vnukinje. Za kaj takega on ni. V moji vasi je gostilna pri »Grozdu«, kjer gospodinjita dve mladi dekleti. Ti dve sta ponudili nekoč Grčarju, ki, kakor sem rekel, rad zvrne kozarec, če ga ima, po litra žganja, če jima zakolje dva goloba, toda Grčar je dejal, da tega ne more, raje se odreče žganju. — Predsednik me je prekinil. »Vse to bi bil moral povedati njegov zagovornik«, je menil. Zagovornik, ta bik, pa tega sploh ni povedal. Jaz sem le proti našim pravilom še vzkliknil: »Častno besedo vam dam, da Grčar ni morilec« — nato so opravili še nekatere formalnosti in nato so glasovali. Naprej za umor. Povem vam, gospod Hubert, bodite veseli, če vam nikoli ne bo treba biti porotnik. Strahotno je, ko vas postavijo pred vprašanje: ali naj ta in ta človek še živi, ali pa ga spravimo na drugi svet. Ko vendar nekdo vedno sedi pred teboj, ponavlja tvojo besedo in ki čaka, da ti sam nekoč prideš tja, in ko je človeku kar naprej v življenju grob takega siromaka pred očmi. Torej, umor? Izmed dvanajstorič porotnikov so se štirji res odločili za »umor«. Potemtakem bi starega Grčar-

pa prosimo, da nas kakor dosedaj, tudi še vnaprej podpirajo v delu za ljudsko prosveto.

Vojnik. Kar tri praznike bomo imeli o Božiču. Ker vedo, da bi bilo našim, zlasti mladim ljudem ob praznikih le dolgčas, bodo naši vrli igralci priredili na Štefanovo dne 26. decembra, ob treh popoldne v posojilnični dvorani igro v treh dejanjih »Živega mrtveca sv. večer«. Je to lepa ljudska igra, vzeta iz domačega življenja. Vabimo vse prijatelje lepih iger, da se je sigurno udeležijo. Na svidenje!

Vojnik. Dober prijatelj je boljši kot denar! Uči nas, svetuje, pomaga in podpira, kjer le more. Tak dober prijatelj, ki nam tudi bistri um, blaži duha in srce, je lepa, dobra knjiga. Vsako nedeljo si jih lahko izposodite v žup-

nijski knjižnici v kaplaniji, in sicer po jutranji sv. maši, po deseti maši in popoldne po večernicah.

Vojnik. Naši fantje in dekleta nas nameravajo v novem letu razveseliti z igro »Črni križ pri Hrastovcu«. Istovsebinska povest je izhajala nedavno v našem listu, ki se je vsi bralci gotovo še dobro spominjajo.

Hrastnik. V nedeljo dne 10. t. m. je priredilo Društvo sv. Barbare tragično igro iz strašnih turških časov »Mlada Breda«. Vsi igralci so svoje vloge dobro rešili. G. vikarju Zalarju gre hvala kot nadvse spretnemu režiserju. — Pod vodstvom g. Ulaga je zapel cerkveni pevski zbor par narodnih pesmi. Bila je res lepa prireditev, ki je segala vsakemu do srca. Zelim še nadaljnih uspehov.

v Slov. goricah so ga dobro poznali, ker jim je vsako leto v gumnu pripravil mehko prenočišče. Zdaj ga ne bo več. Po dolgi bolezni je izdihnil na Marijin praznik. V trumah so ga hodili Rušani kropit na odru v farovski obednici, v dolgih vrstah so ga spremili na zadnji dom. Krsto so nosili in svetili fantje, gospod župnik pa je ob odprtem grobu slavil njegovo vernost, vdanost, pokorščino, poštenje, zvestobo in spoštovanje do rajnih in je izročil v zahvalo za njegovo ljubezen njegov grob vsem navzočim v oskrbo. Obilne solze so tekale ob grobu in težko je bilo slovo. Siromak je imel pogreb, kakoršnega nima zlahkoma ruški župan. Daj mu Bog večni mir!

Gornja Sv. Kungota. Dne 9. t. m. je umrla v tukajšnjem župnišču pobožna Marijina družbenka in vneta tretjerednica Terezija Marinič, teta tuk. župnika g. Franciška Magdič. Zadnje tri tedne je vsaki dan prejela sv. obhajilo, zadnje je sprejela na praznik Brezmadežne. V torek smo jo spremljali na zadnji poti. Pogreb je vodil domači g. župnik v družbi treh duhovnikov. V srce segajoče je spregovoril g. svečinski župnik Časl pri odprtem grobu. Naj v miru počiva!

Gornja Sv. Kungota. Bogato žetev ima smrt v naši župniji. Dne 12. decembra je umrl nagle smrti občinski ubožec Matija Krajnc; v četrtek dne 14. decembra pa se je na Cajžiču pri Roju zvrnil mrtev od kapi zadet Weingerl Iv., viničar.

Marenberg. V 84. letu starosti je umrla na starostni oslabelosti Julijana Kus, roj. Cenc, vdova po čevljarjem mojstru. — Tukajšnja učiteljica gđ. Franja Grom je dodeljena osnovni šoli v Križah pri Tržiču na Kranjskem. — Mraz pri nas zelo hudo pritiska, mislimo pa, da zmrznili ne bomo, ko imamo polno lesa po naših planinah.

Sv. Bolfank v Slov. goricah. Poslovanje nove občine je v polnem teku. K Sv. Bolfanku sta bili priključeni katastralni občini Ločič in cetna upravna občina Trnovski vrh. Na opetovane prošnje in splošno željo občanov v Bišu se je občina Biš izločila iz sreza Maribor ter je sedaj priključena srezu Pluj. S tem se je ustvaril lep upraven okraj s središčem cerkve, šole in pošte Sv. Bolfank v Slov. gor. Nepriemereno pa nam je naziv nove občine, ki se sedaj glasi občina Trnovska vas; upamo, da

Kamnica. V četrtek dne 14. decembra je na Telovcu umrl eden izmed najstarejših in najzvestejših naročnikov »Slovenskega gospodarja«, posestnik Lovrenc Čiček. Iz Pivole pri Hočah doma, si je tu gori ustanovil zares krasen dom z razgledom po našem rodovitnem hribovju in košatem Pohorju, po Dravski dolini, proti Mariboru in tje doli do Ptuja in do haloških vinskih gor. Ves čas je bil blagopokojni vnet zagovornik naših pravic, naš neustraheni narodni buditelj in voditelj, vsa leta tukajšnjega bivanja občinski odbornik in celih 35 let skrben ključar naše župnijske cerkve sv. Martina. Tretjo adventno nedeljo smo ob velikanski udeležbi župljanov in drugih pospremili njegove telesne ostanke na domače pokopališče. V spremstvu obeh domačih dušnih pastirjev je opravil mrtvaške obrede in mu govoril ganljivo slovo g. prof. msgr. Vreže iz Maribora ter se je prav lepo poslovil tudi domači pevski zbor. Božje Dete naj obilno tolaži potrto vdovo in sinova Lovrenca in Franca, vzgojena v krščansko-narodnem duhu njegovem!

Ruše. V izredno velikem številu so Rušani v nedeljo dne 10. t. m., popoldne po večernicah spremljali na zadnjem potu siromaka Ferdi-

nanda Jelenko, pri vseh znanega in priljubljenega farovškega hlapca in grobarja Nandla. Njegova življenska pot je žalostna, je pa tudi razveseljiva. Bil je nezakonski otrok revne dekle in rojen v Rušah. Ker nezakonski oče materi ni hotel dati nobene podpore, je mati nesla dete v njegovo hišo in mu ga položila na mizo, češ: »Tvoje je, sam skrbi zanj!« in odšla v Trst služiti. Revna delavka je potem vzela otroka za svojega in ga je izredila. Prave matere ubogi Nandl ni poznal nikoli. Visoko pa je spoštoval svojo krušno mater. Ta je hodila na delo v ruško župnišče in deček jo je spremljal, da je tam dobil jesti. Dobri župnik Wurzer ga je potem, ker nikjer ni imel pravega doma, vzel k sebi za pastirja in tako je prišel mali Nandl s 6. letom v ruško župnišče. Tu je potem ostal do svoje smrti in zvesto služil trem župnikom, najprej kot pastirček, potem kot hlapec in oskrbnik, mnogo let tudi kot ruški grobar. Poznalo ga je staro in mlado. Bil je zelo nadarjen, je rad čital; zato je bil tudi zelo zgovoren in imel za vsako besedo pravi odgovor. Opravljal je razne častne službe pri cerkvi, oskrboval pritrkavanje zvonov, streljanje ob slovesnostih, pozvanjal med slovesnimi sv. mašami, priskrboval zelenje za celi trg ob Telovem. Posebno pa je skrbel za drage rajne, okinčal jim s cvetjem in zelenjem grob, z ljubeznijo jih položil v zadnji dom in vneto skrbel za red in snago na pokopališču. Tudi romarji od Sv. Andraža

ja obesili; bilo bi mu, kakor se tako pravi, striženje las, britje, izdiranje zob naenkrat nepotrebna stvar. Toda za obsodbo je treba osem glasov, dvetretjinska večina torej. Tisti štirji glasovi so bili preglasovani in Grčarjeva glava je bila rešena. Oddahnil sem se. — In sedaj je prišlo na vrsto drugo vprašanje: uboj? Ali je ubil Grčar Bianco v jezi, v razburjenosti, v nepremišljenosti?

Zopet smo glasovali.

Sedem glasov: da! Pet: ne!

Za obsodbo je treba osem: da! En ,da' je še manjkal. Grčar je bil prost. Drgnil sem si roke pod mizo od veselja.

Naenkrat pa reče eden porotnikov: ,Prosim, gospod predsednik, zmotil sem se. Vprašanja nisem dobro razumel; hotel sem reči da namesto ne!

Tedaj moramo glasovati še enkrat, je odločil predsednik. Takrat pa sem se razjezil in zaradi istega mojega nastopa bodo seveda prišle še posledice. Trdil sem, da je glasovanje glasova-

nje, vsak izmed nas mora ločiti da od ne, sodba da je izrečena. Grčar je prost.

Ali veste, kaj se je zgodilo? — Privlekli so na dan sklep sodnega zbora, ki je odločil, naj se glasuje še enkrat.

Pri ponovnem glasovanju je bilo osem ,da', štirji ,ne'. Grčar je bil obdolžen uboja in je bil obsojen na deset let ječe. Oh, gospod Hubert, kaj je človeška pravica? Enemu se zareče, ali pa se mu ne zareče in nekdo drugi je zaradi tega prost, ali pa pride v ječo.«

»Deset let. To je grozno za Grčarja,« rečem.

»Ne, gospod Hubert, za njega je vseeno, ali dobí dve, ali deset, ali pa petnajst let. Kajti več ko leto dni tako ali tako ne bo živel. Potem bo pa prost. Toda tisti bik, ki se pri glasovanju zareče, ki ne loči da od ne, črnega od belega, tisti bi ostanek kazni moral odsedeti za Grčarja.«

Tisti dan, ko mi je Boltežar pripovedoval to vse, se je napil in razbil tri kozarce. Tolikokrat je namreč zakričal: proč z justičnim umorom!

(Konec sledi.)

tero so imenovali božje meso. Pili so sok kaktusa, se upijanili in opojnost je trpela po več dni. V pijanem zamaknjenju so že stari Azteki plesali, peli in prerokovali. — Misijonarji so proglasili to vero za slabšo kot ljudožrstvo in so dosegli s tem toliko, da so se potegnili njeni privrženci iz javnosti, a popolnoma iztrebiti pa tega verstva ni bilo mogoče. Danes je versko uživanje peyote kaktusa doseglo višek.

Naročajte

„Nedeljo“!